

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริม

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

The Development of Spiritual tourism Routes to Promote Cultural Heritage Conservation in NakhonPathom

อารีรัตน์ ฟักเย็น

Areerat Fakyen

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

E-mail: areerat_mail@yahoo.com

Received June 25, 2024; Revised July 22, 2024; Accepted August 25, 2024

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเป็นการเดินทางที่เน้นพัฒนาและส่งเสริมจิตวิญญาณ จิตใจ ให้มีความมั่นคง แข็งแรง ซึ่งกำลังได้รับความนิยม แต่ยังมีการศึกษาจำนวนน้อย และยังไม่มีการจัดทำรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความต้องการ และปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม การวิจัยแบบผสมวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 35 คน และสนทนากลุ่มกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีความชอบในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและความเชื่อ โดยมีปัจจัยการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวด้านปัจจัยผลึกมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุดและปัจจัยดิ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ด้านสิ่งดึงดูดใจคือ มีวัด พระเกจิ และพระเครื่อง ที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก ด้านกิจกรรมมีความหลากหลายตามความเชื่อและความศรัทธามีความสะดวกในการเข้าถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักที่มีคุณภาพ

3) สามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครปฐมได้ 2 เส้นทางคือ เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ในจังหวัดนครปฐม มิติขลัง และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ภาวนาขอพร

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ; นครปฐม; เส้นทางท่องเที่ยว; มรดกเชิงวัฒนธรรม

Abstract

Spiritual tourism is a form of travel that focuses on the development and enhancement of spiritual and mental well-being, aiming to cultivate stability and strength. This type of tourism is gaining popularity; however, there is still limited research in this area, and no concrete framework for spiritual tourism routes has been established to accommodate tourists in Nakhon Pathom province. This article aimed to 1) study the behavior, needs, and factors in deciding on spiritual tourism in Nakhon Pathom province; 2) analyze the potential of spiritual tourism destinations in Nakhon Pathom province; and 3) create spiritual tourism routes to promote the conservation of cultural heritage in Nakhon Pathom province. A mixed-methods research approach was employed, collecting data through questionnaires with 400 tourists, 35 in-depth interviews, and 30 focus group discussions with relevant stakeholders. Data analysis utilized statistics, including means, percentages, and content analysis. The research findings were as follows: 1) Most tourists were female, interested in activities related to rituals and beliefs. The push factors for travel decisions had a very high mean score of 4.26, while pull factors had a very high mean score of 4.27. 2) The potential of spiritual tourism destinations in Nakhon Pathom province included numerous famous temples, Buddha images, and Buddha amulets as attractions. Activities were diverse based on beliefs and faiths. Access was convenient with amenities and quality accommodations available. 3) Two spiritual tourism routes were created to promote cultural heritage conservation in Nakhon Pathom province: The Mystical Spiritual Tourism Route and the Praying for Blessings Spiritual Tourism Route in Nakhon Pathom province.

Keywords: Spiritual Tourism; Nakhon Pathom Province; Tourism Routes; Cultural Heritage

บทนำ

หลังจากภาวะวิกฤตโควิด-19 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้าน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีเป้าหมายให้ประเทศไทยในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อผลักดันให้ประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และสามารถสร้าง

ความหลากหลายทางการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) โดยประเทศไทยเป็นเป้าหมายการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยจากสถิติกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในปี 2566 มีนักท่องเที่ยวรวมประมาณ 315 ล้านคน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 249 ล้านคน และชาวต่างชาติ 66 ล้านคน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวรวมสูงขึ้นกว่าปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 39.21 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567)

จังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตที่มีชื่อเสียง และพระเกจิอาจารย์จำนวนมาก เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณที่ได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับคนในพื้นที่ เช่น วัดไร่ขิง วัดดอนยายหอม วัดกลางบางแก้ว วัดบางพระ เป็นต้น ซึ่งมีศักยภาพในการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ นอกจากนี้จังหวัดนครปฐม ยังมีความโดดเด่นในเรื่องวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์โดยมีการแสดงเอกลักษณ์ผ่านการแสดงออกในการการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น พิธีกรรมความเชื่อในชนเผ่าไทยทรงดำที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์คือ การไหว้ผี นับถือผี เป็นต้น และนอกจากนี้จังหวัดนครปฐมยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ ถือว่าเป็นความสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการอนุรักษ์เพื่อให้สืบทอดกันมาไว้ให้ได้ชม แต่ยังขาดการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ (จิตกระกิ กระจ่างเมฆ และ สุธล้า เหมือนเดช, 2562)

จากการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องความศรัทธา เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปสักการะสิ่งที่เคารพในทางศาสนา หรือการเดินทางไปเผยแพร่ศาสนา ปัจจุบันได้มีการจำแนกการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อความสบายใจ และการเดินทางท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อยกระดับจิตใจ ซึ่งรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนา อาจจะ หรือสถานที่ที่มีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ เน้นความสบายใจ การแก้ไขความวิตกกังวล และการขอพรสิ่งศักดิ์ นอกจากนั้นการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ยังสามารถฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ โดยมีการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ที่มีการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางศาสนา และผลิตเพลงในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติเรื่องราวความสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่น (ชื่นสมล บุนนาค, 2563) แต่รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าว ยังมีการศึกษาวิจัยจำนวนน้อย และยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว (พระมหาอรุณ ปัญญารุโณ และเกษฎา ผาทอง, 2565) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเส้นทางของการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเชื่อมโยงวิถีความเชื่อไทยในจังหวัดเชียงใหม่ (อรไท ครุฑเวช และคณะ, 2565) แนวทางการจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (เกียรติศักดิ์ ไชยพัฒนะพฤกษ์, 2565) ศักยภาพของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยมีลักษณะคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ

และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการพัฒนารูปแบบการใช้ชีวิตให้ดีขึ้น (Ke & Yu, 2023) นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มีความต้องการสถานพักผ่อนที่มีความสงบ เพื่อนั่งสมาธิและแสวงหาสถานที่ที่สามารถดูแลสุขภาพนักท่องเที่ยวที่แสวงหาการพัฒนาจิตวิญญาณของตนผ่านกิจกรรมที่เน้นในเรื่องการใช้สมาธิเป็นหลัก เพื่อฟื้นฟูจิตวิญญาณ จิตใจ รวมถึงการสร้างร่างกายที่แข็งแรง ให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งอย่างไรก็ตามสถานที่ที่สงบ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ (Voigt et al., 2011)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว พบว่า ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณจำนวนน้อย และ ยังไม่มีการจัดทำรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ เพื่อบริการนักท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม โดยมีกระบวนการวิจัย คือ 1) ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ 2) วิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3) สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสนทนากลุ่ม นำไปสู่การสร้างรายได้ และสร้างรูปแบบเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมที่ดำรงไว้ซึ่งคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความต้องการ และปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎี มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณและนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ

การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นพัฒนาและส่งเสริมจิตวิญญาณ จิตใจ ให้มีความมั่นคง แข็งแรง ซึ่งผ่านกระบวนการที่เน้นกิจกรรมเชิงจิตวิญญาณ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีสถานที่ทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้ยังไม่ได้มุ่งเน้นไปเพียงแต่ในเรื่องศาสนาเป็นหลัก หรือเกี่ยวข้องกับศาสนา แต่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น การทำสมาธิ การสวดมนต์ การฝึกโยคะ หรือการทำสมาธิแบบพุทธสวดมนต์แบบฮินดู เป็นต้น (ชินภา นิลสนธิ, 2560; ชันญ วงศ์วิภาค 2560)

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 As ประกอบด้วย 1) การเข้าถึง คือ มีความสามารถในการเข้าถึงความสามารถ ในการคมนาคม ไปยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างดี 2) กิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ควรต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเตรียมไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ 4) สิ่งดึงดูดใจ โดยภายในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว 5) ที่พักภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว หรือบริเวณใกล้เคียงต้องมีที่พักไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของโรงแรม โฮมสเตย์ รีสอร์ท และภายในที่พักมีการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ หรือการบริการอาหารเช้า เป็นต้น

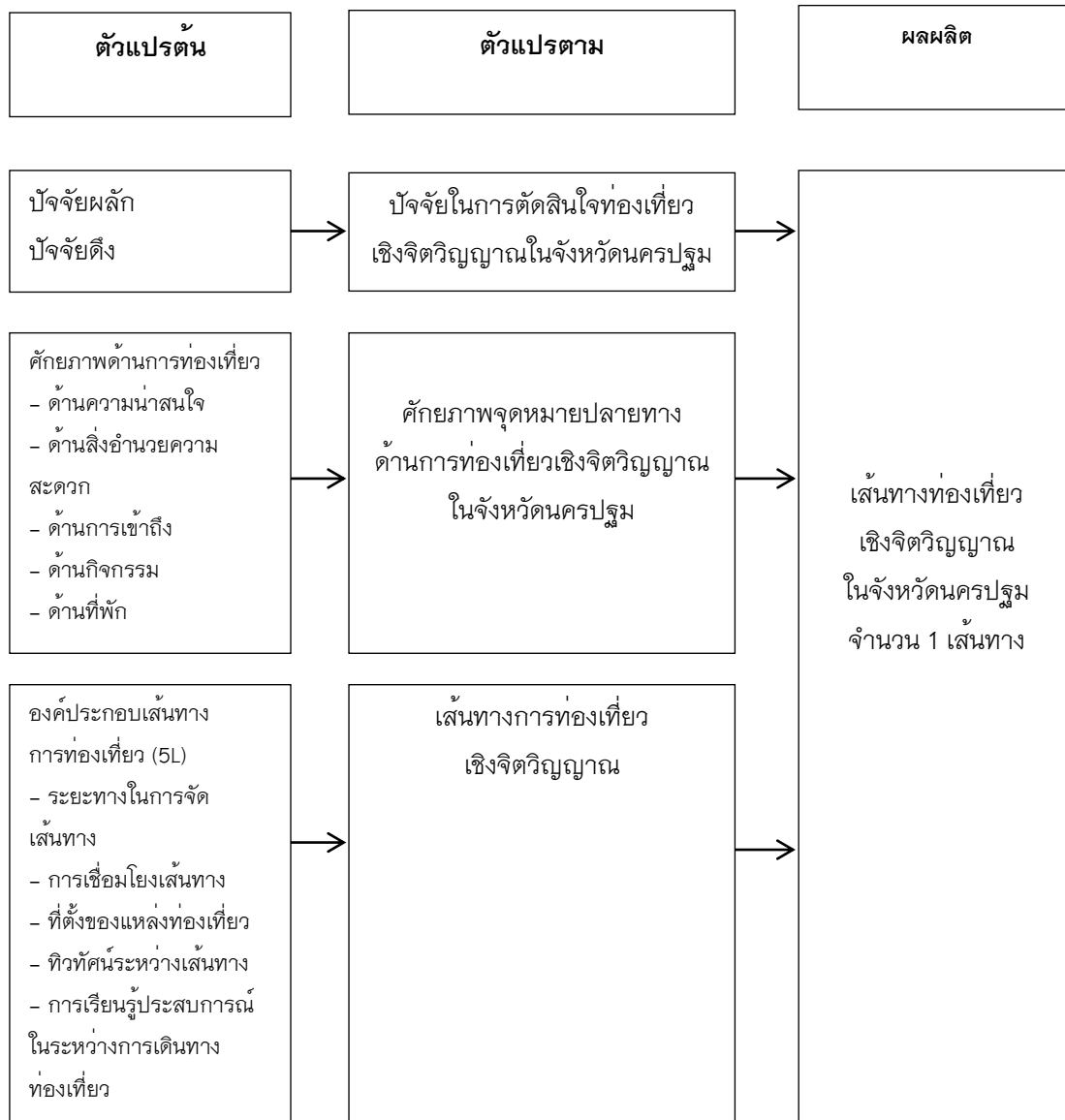
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยว

การเส้นทางการท่องเที่ยว หมายถึง การสร้างเส้นทาง ที่สามารถทำให้การเดินทางสะดวกสบายและสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างง่ายดาย มีความปลอดภัยในการเดินทาง (Tan et al., 2022) จากการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้สามารถกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเข้าด้วยกันได้ โดยมีองค์ประกอบของเส้นทางการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรใช้เวลาในการเดินทางเกิน 30 นาที 2) แหล่งท่องเที่ยวหลัก สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ 3) ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ และสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีที่ตั้งในพื้นที่แสดงชัดเจน 4) ทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว ที่มนุษย์สร้างขึ้น และธรรมชาติสร้างขึ้น และ 5) ประสิทธิภาพจากแหล่งท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ (พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2565) เพราะว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำที่แสดงออกทางด้านร่างกาย ความคิด และความรู้สึกต่อสิ่งเร้า ในขณะที่มีการแสดงออก อาจมีปฏิกิริยา ท่าทาง คำพูดหรือสีหน้าที่แสดงอารมณ์ออกมาด้วย โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมามักจะบ่งบอกถึงความรู้สึกของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยวผู้อื่นจะสามารถสังเกตได้โดยตรง และพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลมีการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไปตามความต้องการ (เลิศพร ภาระสกุล, 2559)

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณและนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตาม 1) แนวคิดพฤติกรรมนักท่องเที่ยว 2) แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ประกอบไปด้วย ความน่าสนใจ กิจกรรม การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก และที่พัก 3) แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด ประกอบไปด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยผสานวิธี พื้นที่วิจัยคือแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ในจังหวัดนครปฐม โดยมีการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความต้องการและปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้การคัดเลือกแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยการคัดเลือกเจาะจง กำหนดคุณสมบัติของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ต่อ 1 เดือน ผู้ที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และผู้ที่สนใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ได้สร้างแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม (VALIDITY) จำนวน 3 ท่าน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (TRY-OUT) กับกลุ่มประชากรเป้าหมายนักท่องเที่ยว ที่ไม่ได้เลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (RELIABILITY) ให้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จึงเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ผล

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ประกอบด้วย องค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับวัด และศาสนา พระและกรรมการวัด นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวนประชากรไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้ที่มีความรู้ในด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ 3) ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยสามารถคัดเลือกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คน นักท่องเที่ยว 7 คน ผู้ประกอบการ 7 คน พระ และกรรมการวัด 7 คน และประชาชนทั่วไป 7 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน

เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ในจังหวัดนครปฐม ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigation Triangulation)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในลักษณะการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

ประชากร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ประกอบด้วย องค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับวัด และศาสนา พระและกรรมการวัด นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวนประชากรไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และพระและกรรมการวัด

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ประกอบด้วย องค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับวัด และศาสนา พระและกรรมการวัด นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวนประชากรไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ จำนวน 10 คน และพระและกรรมการวัด จำนวน 10 คน

เครื่องมือ แบบสนทนากลุ่มการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมใน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมถึงการวิเคราะห์เอกสารในศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในลักษณะการบรรยาย

ผลการวิจัย

พฤติกรรม ความต้องการ และปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรม ความต้องการ และปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงาน/เจ้าหน้าที่บริษัท จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 79 คน คิดเป็น

ร้อยละ 19.7 รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมา คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 รองลงมา คือ อาชีพอิสระ/รับจ้างทั่วไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 278 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 รองลงมา คือ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 10.5 ส่วนใหญ่มีราย รายได้ 15,000 – 30,000 บาท ได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ ภาคกลาง จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 89.3

1.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 75.3 รองลงมา คือ เพื่อแสวงบุญ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รองลงมา คือ เพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 รองลงมา คือ เพื่อทำจิตใจให้สงบ จำนวน 15 คิดเป็นร้อยละ 3.8 รองลงมา คือ เพื่อแสวงหาความรู้ในหลักศาสนา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และ รองลงมา คือ เพื่อเพื่อชื่นชมศิลปะ สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ส่วนใหญ่มีความถี่ในการท่องเที่ยว น้อยกว่า 1 ครั้ง/เดือน จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมา คือ 1–2 ครั้ง/เดือน จำนวน 162 คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา คือ 3–4 ครั้ง/เดือน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และ รองลงมา คือ มากกว่า 4 ครั้ง/เดือน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ส่วนใหญ่มีรูปแบบของการท่องเที่ยวเป็นครอบครัว จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.6 รองลงมา คือ รูปแบบของการท่องเที่ยวคนเดียว จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 รองลงมา คือ รูปแบบของการท่องเที่ยวกับเพื่อน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมา คือ รูปแบบของการท่องเที่ยวคู่รัก จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 รองลงมา คือ รูปแบบของการท่องเที่ยวบริษัทนำเที่ยว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และ รองลงมา คือ หน่วยงานหรือองค์กร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ส่วนใหญ่มีช่วงเวลาในการเดินทางวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์) จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมา คือ ช่วงเวลาในการเดินทางวันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และ รองลงมา คือ ช่วงเวลาในการเดินทางวันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 96.8 รองลงมา คือ ระยะเวลาในการเดินทาง 2 – 3 วัน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และ รองลงมา คือ ระยะเวลาในการท่องเที่ยว มากกว่า 3 วัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ส่วนใหญ่ใช้วิธีในการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 77.3 รองลงมา คือ ใช้วิธีการเดินทางโดยรถไฟ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ส่วนใหญ่พักที่ ไม่พักค้างคืนจำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 91.7 รองลงมา คือ พักโรงแรม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2รองลงมา คือ พักที่อพาร์ทเมนต์/หอพัก/คอนโด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 รองลงมา คือ พักรีสอร์ท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ส่วนใหญ่ชอบทำกิจกรรมพิพิธภัณฑ์/ความเชื่อ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมา คือ ชอบทำกิจกรรมการเดินทางชม จำนวน 102 คิดเป็นร้อยละ 25.4 รองลงมา คือ

ชอบทำกิจกรรมเรียนรู้หลักศาสนา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมา คือ ชอบทำกิจกรรมสวดมนต์ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 รองลงมา คือ ชอบทำกิจกรรมการนั่งสมาธิ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5

1.3 ผลการศึกษา ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม (ปัจจัยหลักและปัจจัยดิ่ง)

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม (ปัจจัยหลัก)

ลำดับ	รายละเอียด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ความต้องการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ให้เกิดความสุข สงบ ทั้งร่างกายและจิตใจ	4.29	0.72	มากที่สุด
2	ความต้องการมีส่วนร่วมทางสังคม ในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงจิตวิญญาณ เช่น การนั่งสมาธิบริเวณสถานปฏิบัติธรรม เป็นต้น	4.27	0.70	มากที่สุด
3	ความต้องการออกไปสัมผัสธรรมชาติ เช่น การไปแสวงหาความสงบ การเดินจงกรมในสวนป่า เป็นต้น	4.33	0.81	มากที่สุด
4	ต้องการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เช่น การเรียนรู้หลักศาสนา	4.10	0.78	มาก
5	ความต้องการด้านความบันเทิงและสนุกสนาน เช่น การเข้าร่วมพิธีกรรม การบวช เป็นต้น	4.38	0.68	มากที่สุด
6	ความต้องการแสวงหาความทรงจำในอดีต เช่น การทำบุญ 100 วัน ให้กับผู้ที่ตายไปแล้ว เป็นต้น	4.28	0.70	มากที่สุด
7	ความต้องการออกไปเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้วิถีชีวิตของคนภาคเหนือ ในการพูดภาษาถิ่น หรือการรับประทานอาหาร เป็นต้น	4.00	0.90	มาก
8	ความต้องการประสบการณ์ที่ตื่นเต้นท้าทาย เช่น การร่วมงานบุญทอดกฐิน ร่วมงานบุญทอดผ้าป่า ในพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ เป็นต้น	4.07	0.83	มาก
9	ความต้องการใช้เวลาอยู่กับครอบครัว เพื่อน คนรัก โดยมีการทำกิจกรรมที่เป็นการฝึกสมาธิ เช่น การปลูกต้นไม้ร่วมกัน การทำอาหารร่วมกันกับครอบครัว เป็นต้น	4.19	2.62	มาก
10	ความต้องการพัฒนาตนเอง เช่น การเข้าร่วมฝึกอบรมบุคลิกภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น	4.26	0.87	มากที่สุด
รวม		4.21	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม (ปัจจัยหลัก)พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในงานวิจัยของปัจจัยดิ่ง จำนวน 400 คน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการด้านความบันเทิงและสนุกสนาน เช่น การเข้าร่วมพิธีกรรมการบวช เป็นต้น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.68) รองลงมา

คือ ความต้องการออกไปสัมผัสธรรมชาติ เช่น การไปแสวงหาความสงบ การเดินทางท่องเที่ยวในสวนป่า เป็นต้น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

1.4 ผลการศึกษา ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม (ปัจจัยหลักและปัจจัยดิ่ง)

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม (ปัจจัยดิ่ง)

ลำดับ	รายละเอียด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณภายในจังหวัดนครปฐม มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.50	0.51	มากที่สุด
2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล เช่น ห้องน้ำผู้สูงอายุ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาดชันสำหรับรถเข็น เป็นต้น	4.20	0.58	มาก
3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความสวยงาม ด้านสถาปัตยกรรม เช่น วัดคอนชนาท วัดไร่ขิง เป็นต้น	4.42	0.52	มากที่สุด
4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีพิธีกรรม ความเชื่อที่โดดเด่น เช่น การไหว้ผี ของชนไททรงดำ การผูกข้อมือนักท่องเที่ยวที่มาเยือน	4.12	0.63	มาก
5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณภายในจังหวัดนครปฐม มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.30	1.0	มากที่สุด
6	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล เช่น ห้องน้ำผู้สูงอายุ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาดชันสำหรับรถเข็น เป็นต้น	4.57	0.66	มากที่สุด
7	ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีรสชาติอร่อย เช่น ข้าวหลาม บ๊ะจ่าง ที่เป็นอาหารที่ขึ้นชื่อและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดนครปฐม	4.60	0.55	มากที่สุด
8	แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความหลากหลายทางกิจกรรม เช่น การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การฝึกโยคะ เป็นต้น	4.38	1.04	มากที่สุด
9	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความโดดเด่น เช่น การปิดทองประจำปี หลวงพ่อวัดไร่ขิง เป็นต้น	3.81	0.77	มาก
10	ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัดนครปฐมมีความเหมาะสม	3.51	0.65	มาก
11	เส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความสะดวก	4.52	0.70	มากที่สุด
รวม		4.27	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม (ปัจจัยดิ่ง) พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยของปัจจัยดิ่ง จำนวน 400 คน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ตัดสินใจเลือก แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ

ภายในจังหวัดนครปฐม มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล เช่น ห้องน้ำผู้สูงอายุ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาดชันสำหรับรถเข็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.71) รองลงมา ประวัติของแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความน่าสนใจ เช่น วัดพระปฐมเจดีย์วรมหาวิหาร ที่มีประวัติมาอย่างยาวนาน คือ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความสวยงาม ด้านสถาปัตยกรรม เช่น วัดดอนนก วัดไร่ขิง มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความหลากหลายทางกิจกรรม เช่น การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การฝึกโยคะ อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก รองลงมา คือ ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีรสชาติอร่อย เช่น ข้าวหลาม บะจ่าง ที่เป็นอาหารที่ขึ้นชื่อและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.30, S.D. = 1.0) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีชื่อเสียง เช่น วัดประหารราษฎร์บารุง วัดไร่แตงทอง วัดดอนยายหอม องค์พระปฐมเจดีย์ วัดไร่ขิง อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.20, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีพิธีกรรม ความเชื่อที่โดดเด่น เช่น การไหว้ผีของชนไททรงดำ การผูกข้อมือนักท่องเที่ยวที่มาเยือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.12, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความโดดเด่น เช่น การปิดทองประจำปี หลวงพ่อวัดไร่ขิง อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x}$ = 3.81, S.D. = 0.77) และ รองลงมาคือ ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัดนครปฐมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x}$ = 3.51, S.D. = 0.65)

1.5 ผลการศึกษาการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	รายละเอียด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านจะตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม	4.21	0.72	มากที่สุด
	รวม	4.21	0.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในงานวิจัยเรื่องการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.71)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม โดยใช้หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ได้ดังนี้

ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ที่สวยงาม มีความโดดเด่น โดยมีอัตลักษณ์การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากสถานที่ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีความน่าสนใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐมมีชื่อเสียง มีความเชื่อในเรื่องของการภาวนาขอพร เช่น การขอพรในเรื่องการเข้ารับราชการ การเงิน การค้าขาย การขอหน้าที่การงาน การสะเดาะเคราะห์ และความรักความมั่นคงของครอบครัว สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่มีชื่อเสียงในเรื่องของการภาวนาขอพร เช่น องค์พระปฐมเจดีย์ วัดไร่ขิง วัดศิระทอง วัดกลางบางพระ และอารามหลวงไท่เสวียนก้วน และในเรื่องมิติของคลัง ความเชื่อ โดยมีวัดที่มีชื่อเสียง พระอาจารย์ชื่อดัง ซึ่งมีประชาชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ให้ความเคารพ ศรัทธา เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เช่น พระเครื่องหลวงพ่อน้อยวัดธรรมศาลา พระเครื่องหลวงพ่ोजินวัดดอนยายหอม พระเครื่องหลวงพ่อกุหลาบวัดไร่แตงทอง พระเครื่องหลวงปู่บุญ หลวงปู่เพิ่ม และพระเครื่องเจ้าสัววัดกลางบางแก้ว และพระเครื่องหลวงพ่อกเป็น การสักยันต์เมตตามหานิยม วัดบางพระ นอกจากนี้ยังมีการพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถานภายในวัดธรรมศาลาที่มีการสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยทวารวดี จึงทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐมมีความโดดเด่น และน่าสนใจมากขึ้น

ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มีความหลากหลายทางกิจกรรมเช่น การกราบไหว้ขอพรในเรื่องหน้าที่การงานกับพระร่วงที่องค์พระปฐมเจดีย์ การขอพรความรักความสมหวังกับหลวงพ่อกสมหวังที่วัดกลางบางพระ การขอพรให้หายจากการเจ็บป่วยหลวงพ่อกวัดไร่ขิง การสะเดาะเคราะห์ ดูดวง ที่วัดศิระทอง การเช่าบูชาพระเครื่อง วัดไร่แตงทองพระเครื่องหลวงปู่ท้าว วัดดอนยายหอมพระเครื่องหลวงปู่เงิน วัดธรรมศาลาพระเครื่องหลวงพ่อกน้อย วัดกลางบางแก้วพระเครื่องหลวงปู่บุญหลวงปู่เพิ่มและพระเจ้าสัว พระเครื่องเครื่องพ่อกเป็นและการสักยันต์วัดบางพระซึ่งมีความโดดเด่นที่แตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณอื่นๆ

ด้านการเข้าถึง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐมสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้แอปพลิเคชันออนไลน์ในการเข้าถึงได้อย่างแม่นยำ โดยที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณมีป้ายบอกเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวตามจุดที่ใกล้จะถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังขาดป้ายบอกทางที่มีตัวหนังสือไม่ชัดเจน อาจจะทำให้เกิดความล่าช้าในการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับคนทั้งมวลชนได้ เช่น ห้องน้ำแยกประเภท ชาย หญิง และผู้พิการ ทาง

ลาดชันสำหรับรถเข็น ศาลานั่งพัก ที่นั่งหินอ่อน และลานจอดรถที่สามารถรองรับได้ทั้งรถยนต์และรถทัวร์ปรับอากาศ นอกจากนี้ยังมีจุดจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้าประจำจังหวัดนครปฐม อย่างเช่น ส้มโอขาวน้ำผึ้ง ข้าวหลาม บะจ่าง เป็นต้น

ด้านที่พัก ในจังหวัดนครปฐม มีที่พักใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่ให้นักท่องเที่ยวได้เลือก เช่น โรงแรมไม้ด้า แกรนด์ ทวารดี โรงแรมเซ็นนครปฐม บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ โรงแรมสามพรานริเวอร์ไซด์ รีสอร์ทเครือวัลย์ แอนด์ สปา และโรงแรมริเวอร์ สถานที่พักสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวน โดยมีห้องพักให้เลือก และภายในห้องพักมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ ตู้เย็น เป็นต้น

ผลการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาสามารถออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณได้ 2 เส้นทาง ดังภาพที่ 2 และ 3 มีรายละเอียดดังนี้

เส้นทางที่ 1 เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติของขลัง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม สามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม โดยยี่การรวบรวมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง พระเกจิชื่อดัง และความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ คือ วัดไร่แตงทอง วัดกลางบางแก้ว วัดดอนยายหอม วัดธรรมศาลา และวัดบางพระ ซึ่งในปัจจุบัน ผู้คนให้ความสนใจในเรื่องความเชื่อ โดยสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐมมีความหลากหลายของกิจกรรมเชิงจิตวิญญาณที่เกี่ยวข้องกับมิติขลัง เช่น การบูชาพระเครื่อง การสักยันต์เมตตามหานิยม เพื่อให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ความสบายใจของนักท่องเที่ยว

เส้นทางที่ 2 เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติภาวนาขอพร จังหวัดนครปฐมเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และวัฒนธรรมที่โดดเด่น ทำให้เกิดการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณจาก ด้านชื่อเสียงของสถานที่ พระอาจารย์ชื่อดัง และการขอพรที่นักท่องเที่ยวนิยมขอในสถานที่ท่องเที่ยวและสมปรารถนา กับคำขอ เพื่อให้เกิดการเดินทางมีความสะดวก ต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ที่ต้องการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มิติภาวนาขอพรขึ้นโดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง คือ องค์พระปฐมเจดีย์ วัดศิระะทอง วัดไร่ขิง อารามหลวงไท่เสวียนก้วน และวัดกลางบางพระ แต่ละสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ จะมีขอพร ในเรื่องของหน้าที่การงาน ความรัก สุขภาพ การเงิน และความมั่นคงของชีวิต ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจ เมื่อคำขอนั้นเกิดความสำเร็จ

ภาพที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม
มิตินางนาขอพร

ภาพที่ 3 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ
มิตินางนาขอพร

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ของนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยหลักมากที่สุดคือ มีความต้องการด้านความบันเทิงและสนุกสนาน เช่น การเข้าร่วมพิธีกรรมการบวช เป็นต้น และรองลงมา คือ ความต้องการออกไปสัมผัสธรรมชาติ เช่น การไปแสวงหาความสงบ การเดินจงกรมในป่า เป็นต้น ในส่วนของด้านปัจจัยรอง มากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณภายในจังหวัดนครปฐม มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล เช่น ห้องน้ำผู้สูงอายุ ห้องน้ำผู้พิการ ทางลาดชันสำหรับรถเข็น เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ซึ่งสอดคล้องกับ ชญาณิศา วงษ์พันธุ์ (2564) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวเรือสำราญ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจปัจจัยผลักดันด้านความต้องการเติมเต็มในชีวิตและเกียรติภูมิ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจปัจจัยดึงดูดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและคนไทยเป็นมิตร ส่วนแรงจูงใจปัจจัยผลักดันด้านความต้องการเรียนรู้และเห็นวัฒนธรรมใหม่ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจปัจจัยดึงดูดด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว แรงจูงใจปัจจัยผลักดันด้านความต้องการด้านอารมณ์ต่าง ๆ มากกระตุ้น มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจปัจจัยดึงดูด ด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว และแรงจูงใจปัจจัยผลักดันด้านความต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจ ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจปัจจัยดึงดูดทั้ง 4 ด้าน ซึ่งจากผลการอภิปรายดังกล่าวฯ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ

ควรพัฒนากิจกรรมที่มีความบันเทิงและสนุกสนาน เป็นไปตามหลักการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และควรมีร้านอาหารที่มีชื่อเสียงและเอกลักษณ์ มีความสงบ มีจุดเด่นเอกลักษณ์แตกต่างจากที่อื่น และมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล

2. จากการศึกษา วิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มีความน่าสนใจในเรื่องสถานที่ที่มีชื่อเสียง พระอาจารย์ชื่อดัง ความเชื่อ และความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณได้รับความนิยม ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไปโดยกิจกรรมเชิงจิตวิญญาณ เช่น การกราบไหว้ขอพร การบูชาพระเครื่อง การชมความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว การสักยันต์ การบ่นบานศาลกล่าว ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องต่างๆ จากการขอพรและเกิดความสมหวังดังปรารถนา ทำให้นักท่องเที่ยวมีการเดินทางเข้ามายังสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทางเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในจังหวัดนครปฐมมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่สามารถเดินทางเข้าถึงโดยแอปพลิเคชันออนไลน์ (GPS) ได้อย่างแม่นยำ และระหว่างทางมีป้ายบอกทางในการเข้าถึงเป็นระยะๆ ซึ่งทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็วในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งหมดได้ เช่น หอน้ำคนพิการ ห้องน้ำผู้สูงอายุ ที่นั่งพัก ทางลาดชัน ลานจอดรถ และในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐมมีการบริการจุดจำหน่ายสินค้า ของที่ระลึก ที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนครปฐม เช่น ส้มโอพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง ข้าวหลาม และบะจ่าง นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณยังมีที่พักที่มีเอกลักษณ์ของจังหวัดนครปฐม สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สระว่ายน้ำ พิตเนสเซ็นเตอร์ ชาวน่า และห้องอาหาร เป็นต้น ภายในห้องพักมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ ผ้าเช็ดตัว เครื่องทำน้ำอุ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชิดวร ประดิษฐ์รอด (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวปริณทณของควนวิเศษ งานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านแรงดึงดูดใจอยู่ในระดับมากโดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แต่มีเรื่องที่ได้รับการสนใจจากผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดอยู่ 1 เรื่อง คือสถานที่ท่องเที่ยวแถบปริณทณมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ในทุกเรื่องอยู่ในระดับมากทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเรื่องความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ในทุกเรื่องอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรื่องที่ได้รับการสนใจมากที่สุดได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวแถบปริณทณมีบริการร้านขายสินค้าของฝากที่สดใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรื่องที่ได้รับการคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวแถบปริณทณมีธนาคารหลากหลาย ซึ่งจาก

ผลการวิจัยดังกล่าวฯ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มีศักยภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ

3. การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม สามารถสร้างได้ 2 เส้นทาง ดังนี้

1) เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติของคลัง มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มีชื่อเสียง พระเกจิชื่อดัง ที่ได้รับความนิยมในการเข้าบูชาพระเครื่อง เช่น วัดไร่แตงทองพระเครื่องหลวงปู่หลิว วัดดอนยายหอมพระเครื่องหลวงพ่ोजิน วัดธรรมศาลาพระเครื่องหลวงพ่อน้อย วัดกลางบางแก้วพระเครื่องหลวงปู่บุญ หลวงปู่เพิ่ม และพระเจ้าสัว และวัดบางพระ พระเครื่องหลวงพ่อบึง และการสักยันต์

2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติภavanaขอพร โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ที่นักท่องเที่ยวให้ความนิยมการขอพร ขอพรในเรื่องของหน้าที่การงาน ที่มีชื่อเสียง เช่น องค์พระปฐมเจดีย์ ขอพรพระร่วงในเรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน วัดศิระทองขอพรกับพระราหูในเรื่องการประสบผลสำเร็จในชีวิตและดวงชะตา วัดไร่ขิงขอพรหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง ขอพรในเรื่องการหายจากการเจ็บป่วย อารามหลวงไท่เสียนก้วน เรื่องการสะเดาะเคราะห์ ขอพรกับเทพเจ้าในศาสนาเต๋า และวัดกลางบางพระ ขอพรกับหลวงพ่อดำสมหวัง ในเรื่องความรัก ความเมตตา และการขอคู่รัก ซึ่งสอดคล้องกับ อรไท่ ครุฑเวโซ และคณะ (2565) ศึกษาเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเชื่อมโยงวิถีความเชื่อไทยในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการศึกษาด้านการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณวิถีความเชื่อไทยในจังหวัดเชียงใหม่ เป็น 3 เส้นทาง ตามเกณฑ์ที่กำหนดในวิธีการดำเนินวิจัย คือ สัมพันธ์กับความเชื่อไสยศาสตร์ 3 ด้าน คือ 1) โชคลาภ 2) ความรัก และ 3) การงาน ผู้วิจัยจึงพัฒนาเส้นทางตามผลและเกณฑ์การศึกษา คือ เส้นทางโชคลาภความรัก และหน้าที่การงานและแสดงผลเป็น 3 ลักษณะคือ 1) Theme 2) เส้นทางแผนที่ และ 3) เส้นทางท่องเที่ยวตามทฤษฎี ดังนี้ 1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเชื่อมโยงวิถีความเชื่อไทยด้านโชคลาภความรัก Theme สมตั้งใจปรารถนา ไหว้สา ขอพร โชคลาภ (กิจกรรม-สักการบูชา ขอพร บน จิบน้ำชา ชมความงามและฟังเรื่องเล่า 2. เส้นทางพระบรมราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์-อนุสาวรีย์ครูบาตรีวิชัย-ร้อยทวารบาล บ้านทวารลัย-ศาลปู่สะแยสะ-วัดพระธาตุดอยคำ 3 เส้นทางท่องเที่ยวแบบ Stopover pattern loop ประยุกต์จาก Opperman (1995) 3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเชื่อมโยงวิถีความเชื่อไทยด้านการงาน Theme ก้าวหน้า ก้าวไกล มั่นคง (ตำแหน่งหน้าที่การงาน) กิจกรรม สักการบูชา ขอพร บน จิบน้ำชา ชมความงามและฟังเรื่องเล่า และ 4. เส้นทางพระบรมราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์-ศาลพระพิฆเนศ อาเขตเชียงใหม่-ร้อยทวารบาล บ้านทวารลัย-วัดศรีมุงเมือง-วัดพระธาตุดอยสะเก็ด-วัดสันมะเกี๋ยง

จากการอภิปรายผลดังกล่าวฯ จังหวัดนครปฐมสามารถสร้างเส้นทางในด้านของมิติของคลัง และการมิติภาวนาขอพร โดยใช้ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และระยะทาง เป็นกลไกการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 มิติ ดังภาพ

มีรายละเอียดคือ 1) การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในมิติของคลัง เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อเกี่ยวกับ เรื่องราวเครื่องรางของคลัง การบูชาพระเครื่อง การสักยันต์เมตตามหานิยม เพื่อให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ความสบายใจของนักท่องเที่ยว 2) การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในมิติภาวนาขอพร เป็นรูปแบบการเดินทางที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการภาวนาขอพร สิ่งที่ต้องการเพื่อให้เกิดขึ้นจริงตามความปรารถนา โดยส่วนใหญ่จะภาวนาขอพร ในด้านหน้าที่การงาน ความรัก สุขภาพ การเงิน และความมั่นคงของชีวิต ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจแก่นักท่องเที่ยว

จากองค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในมิติของคลัง โดยใช้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในพื้นที่ที่มีชื่อเสียง พระเกจิชื่อดัง ที่ได้รับความนิยมในการบูชาพระเครื่อง เป็นจุดหมายปลายทางในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และการสร้างเส้นทางเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในมิติภาวนาขอพร โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อและศักดิ์สิทธิ์ด้านโชคลาภ ความรัก การงาน และสุขภาพ เป็นจุดหมายปลายทางในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

สรุป

การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณส่วนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีปัจจัยการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวด้านปัจจัยหลัก คือ มีความชอบในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและความเชื่อ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านปัจจัยรอง คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณภายในจังหวัดนครปฐม มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น

มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ด้านสิ่งดึงดูดใจ คือ มีวัด พระเกจิ และพระเครื่อง ที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก ด้านกิจกรรมมีความหลากหลายตามความเชื่อและความศรัทธา มีความสะดวกในการเข้าถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักที่มีคุณภาพ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม สามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครปฐม ได้ 2 เส้นทางคือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ในจังหวัดนครปฐม มิติขลัง และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม ภาวนาขอพร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พฤติกรรม ความต้องการ และปัจจัยในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม สามารถทราบข้อมูลของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีการเฉลี่ย อายุ อาชีพ รายได้ ปัจจัยที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และปัจจัยผลักดันที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว ข้อมูลเหล่านี้นำมาวิเคราะห์สถานที่เพื่อจะได้รองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทาง และรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์ศักยภาพจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ในจังหวัดนครปฐม ทราบถึงความพร้อมในสถานที่ท่องเที่ยว และการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีการวิเคราะห์สถานที่ท่องเที่ยวจาก ความน่าสนใจ กิจกรรมท่องเที่ยว การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พัก ซึ่งทำให้เกิดความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากปัจจัยข้างต้นได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า สามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม สามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ได้ 2 เส้นทาง ประกอบไปด้วย 1) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติของขลัง 2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ มิติภาวนาขอพร เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเชื่อมโยงไปในด้านเดียวกัน และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ที่สำคัญ คือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครปฐม 2 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติขลัง 2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณในจังหวัดนครปฐม มิติภาวนาขอพร โดยเห็นควรว่า 1) ควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการเข้าถึง เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้มาเยือนในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ศึกษาเรียนรู้ และเพิ่มประสบการณ์ในการทำกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ 2) ควรมีการพัฒนาในเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจการท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ เพื่อส่งเสริมการตลาดทางวัฒนธรรมให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567, 18 มีนาคม). สถิติด้านการท่องเที่ยวปี 2566. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2567, จาก www.mots.go.th/news/category/705
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *มาตรการด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อรองรับการฟื้นฟูและปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เกียรติศักดิ์ ไชยพัฒนะพุกภัย, พิสิฐ โคตรสุโพธิ์, วิโรจน์ วิชัย และ สยาม ราชวัตร. (2565). แนวทางการจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ: กรณีศึกษาวัดป่าอ้อวั้ว จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 9(2), 189–201. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/255806>
- จิตกวี กระจำเมฆ และ สุธล้า เหมือนเดช. (2562). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดนครปฐมไทยแลนด์ 4.0: กรณีศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นลาวครั้งบ้านทุ่งผักกูดไทยทรงดำบ้านไผ่หู่ช้างและไทยจีนตลาดบางหลวง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ชญาณิศา วงษ์พันธุ์, ณัฐกฤตา นันทะสิน และ ศิริพา นันทกิจ. (2564). แรงจูงใจปัจจัยผลักดัน และปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวเรือสำราญ. *วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 2(3), 12–19. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/MSVAR/article/view/254712>
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2560). *การท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ Spiritual tourism*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชินสุมล บุณนาถ. (2563). การวิเคราะห์เส้นทางความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 17(2), 155–183. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/journalmbmut/article/view/248065>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เพรินันท์ชาหลวง.
- พระมหาอรุณ ปัญญารุโณ และ เกษฎา ผาทอง. (2565). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมตามรอยเกจิอาจารย์ จังหวัดนครปฐม. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(12), 652–669. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/262598>

- พิมพ์ชนก มูลมิตร. (2565). การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนโดยรถไฟ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบอิสระ ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(4), 1667–1690. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/257890>
- เลิศพร ภาระสกุล. (2559). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- อรไท ครุฑเวช, พิมพ์ชนก อัจฉริยะ, วรณชัย แซ่ตัน, ฉันทพนธ์ เลหาจรัสแสง และ วรพจน์ ตริสุข. (2565). เส้นทางท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณเชื่อมโยงวิถีความเชื่อไทยจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 28(3), 1–19. สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/250076>
- Ke, W., & Yu, S.-C. (2023). Abusive supervision and employee creativity: The mediating effect of role identification and organizational support. *International Journal of Multidisciplinary in Management and Tourism*, 7(1), 39–52. <https://doi.org/10.14456/ijmmt.2023.4>
- Tan, C. C., Damnoen, P. S., Toprayoon, Y., Dabjan, N., Damkam, K. (2022). An exploratory study of the spirituality-oriented experiences of tourists. *Lecture Notes in Networks and Systems*, 214, 307–314. https://doi.org/10.1007/978-981-16-3807-7_25
- Voigt, C., Brown, G., & Howat, G. (2011). Wellness tourists: In search of transformation. *Tourism Review*, 66(1/2), 16–30. <https://doi.org/10.1108/16605371111127206>